

Betreft:	Bijbelstudie	Dit is een uitgave van de Hersteld Hervormde Mannenbond	
Onderwerp:	Haggai	Auteur:	Ds. I.J.R. Bijl
Nummer 2020	Deze uitgave is uitsluitend bestemd voor de aangesloten verenigingen		

Bijbelstudie over Haggai 2: 11-20 DE PRIESTERS GEVRAAGD

De periode waarin de profeet Haggai tot het volk van Juda heeft geprofeteerd is maar van korte duur geweest. Ruim drieënhalve maand duurde zijn ambtelijke bediening: van de eerste dag van de zesde maand tot en met de vierentwintigste dag van de negende maand, in het tweede jaar dat koning Darius van Perzië regeerde. Feitelijk heeft Haggai in die korte periode niet meer dan vier “preken” gehouden, waarvan de laatste twee zelfs op de allerlaatste dag van zijn bediening.

In deze Bijbelstudie willen wij stilstaan bij de derde profetie die Haggai, evenals de vierde en laatste profetie, geprofeteerd heeft op de vierentwintigste dag van de negende maand, ruim twee maanden na de tweede profetie. Ook ditmaal moest hij zich, net als bij de eerste twee profetieën, tot het hele volk richten (vers 15), hoewel de priesters wel in het bijzonder werden aangesproken (vers 12). Deze keer behoefde Haggai echter niet, zoals eerder het geval was, het volk aan te sporen om de tempel te herbouwen, omdat zij dat nalieten of dreigden na te laten, maar moest hij het volk juist wijzen op de gevaren die hen zouden bedreigen vanaf het moment dat de tempel daadwerkelijk herbouwd zou zijn.

Terwijl er ten tijde van de eerste profetie sprake was van *nalatigheid*, waardoor de Judeeërs wel hun eigen huizen bouwden, maar niet het huis des Heeren, en er bij de tweede profetie sprake was van *moedeloosheid*, die de herbouw van de tempel in gevaar bracht, zou straks, als de bouw eenmaal voltooid zou zijn, juist het gevaar van *tevredenheid* dreigen.

Als de tempel herbouwd zou zijn zou het volk immers kunnen menen dat de Heere tevreden gesteld was en hen niets meer zou kunnen overkomen. Wanneer zij dan niet zouden beseffen dat waarachtige en dagelijkse bekering nodig bleef, zou de Heere alsnog Zijn zegen kunnen wegnemen, zelfs al zouden de offers nog dagelijks gebracht worden. Dan zou er toch weer eenzelfde situatie kunnen ontstaan als in de dagen dat de Judeeërs wel hun eigen huizen bouwden, maar het huis des Heeren niet, en de Heere grote droogte gaf.

De priesters gevraagd

Het valt overigens op dat Haggai bij deze derde profetie niet meteen het volk van Godswege moest aanspreken, maar hij allereerst een tweetal vragen aan de priesters moest stellen: “Alzo zegt de HEERE der heirscharen: Vraag nu den priesters de wet” (vers 12). Dat Haggai de priesters moest vragen om Gods Woord uit te leggen lijkt wel heel opmerkelijk te zijn. Normaal gesproken waren het namelijk niet de priesters die Gods Woord moesten uitleggen, maar de profeten. Heel vaak moesten de profeten juist tegen de priesters profeteren omdat ook zij de dienst des Heeren verzaakten.

De voornaamste taak van de priesters was om de offers te brengen in Gods huis. Toch was dat niet hun enige taak. Het behoorde wel degelijk ook tot de roeping van een priester om aan het volk bepaalde wetten uit Gods Woord uit te leggen. Dat gold vooral voor die wetten die te maken hadden met de eredienst in Gods huis (zie bijvoorbeeld Leviticus 10:11; Deuteronomium 33:10 en Maleachi 2:7). Ook waren de priesters, en dat gold met name voor de hogepriester, geroepen om in bepaalde situaties een geestelijk oordeel te vellen. Bijvoorbeeld over de vraag of iemand rein of onrein was en daarom Gods huis wel of niet mocht binnengaan. Denk aan de melaatsen die zich, nadat zij door de Heere Jezus waren gereinigd, moesten vertonen aan de priesters (Lukas 5:12-16 en Lukas 17:11-19). Dat geestelijk oordeel kon echter ook betrekking hebben op andere zaken. Denk aan Kajafas, die als hogepriester diende te oordelen over de vraag of de Heere Jezus schuldig was of niet (onder andere Matthéüs 26:57-68 en Johannes 18:19-28).

Nu waren er twee kwesties waarin Haggai de priesters om een oordeel moest vragen. De eerste lezen wij in vers 13: “Zie, iemand draagt heilig vlees in de slip van zijn kleed, en hij raakt met zijn slip aan het brood of aan het moes, of aan den wijn of aan de olie, of aan enige spijs, zal het heilig worden?” De priesters behoefden over deze vraag niet lang na te denken. Hun antwoord luidde kort, maar krachtig: “Neen”. Wanneer de priester met een lam, dat bedoeld was om aan de Heere te offeren, iets anders aanraakte, was datgene wat met het offerlam in aanraking was geweest daardoor niet automatisch rein of heilig. De Heere vergaf de zonde niet omdat er van het geofferde lam zelf een reinigende of heiligende werking uitging, maar Hij wilde de zonde vergeven omdat door de dood van het lam voor de zonde betaald was. Opdat de mens die gezondigd had niet zou sterven had de Heere

bepaald dat er in diens plaats een lam geofferd zou worden zodat op die wijze Zijn toorn gestild zou kunnen worden. En op grond van dat offer wilde Heere degene die zijn zonden beleed de zonde vergeven.

De tweede kwestie die Haggai aan de orde moest stellen lezen wij in vers 14: “Indien iemand die onrein is van een dood lichaam, iets van die dingen aanroert, zal het onrein worden?” Het antwoord van de priesters op deze vraag liet opnieuw aan duidelijkheid niets te wensen over: “Het zal onrein worden”. Als van de hogepriester een geliefde was overleden, al was dat een vader of een moeder, dan mocht hij na het sterven het lichaam van die geliefde toch niet meer aanraken (Leviticus 21:10-12). Zou de hogepriester een gestorvene wel aanraken en daarna het huis des Heeren binnengaan en daar iets aanraken dan zou datgene wat aangeraakt was onrein worden. Zelfs wanneer er daarna meteen een offer gebracht zou worden, zou dat de onreinheid niet automatisch wegnemen. Overigens mochten ook de priesters geen overledene aanraken en daarna het huis des Heeren binnengaan en daar aan iets komen, tenzij die overledene een naast familielid was (Leviticus 21:1-6).

Geen automatisme

Door middel van het stellen van deze twee vragen moest Haggai het volk van Godswege duidelijk maken dat zij niet zouden mogen denken dat er door het brengen van de offers automatisch verzoening plaatsvond. Evenmin mocht gedacht worden dat van het offerlam zelf een heiligende werking uitging. Nooit is de vergeving der zonden een vanzelfsprekende zaak. Toen het volk eerder hun eigen huizen wel bouwden, terwijl Gods huis in die dagen woest werd gelaten, zegende de Heere het volk, ondanks dat zij dagelijks de offers brachten, toch niet. Die situatie zou zich straks, zelfs al zou de tempel herbouwd zijn, kunnen herhalen.

De zegen des Heeren was niet het automatisch gevolg van de herbouw van de tempel of van het brengen van de offers, hoezeer Hij dat alles ook had bevolen. De Heere wilde dat Zijn volk Hem van harte zou vrezen en dienen. Zien we dat bijvoorbeeld ook niet in de geschiedenis van Kaïn en Abel? Beiden brachten hun offer voor de Heere. De Heere zag echter Abel en zijn offer wel aan, maar Kaïn en zijn offer niet (Genesis 4:4 en 5). Hoewel er ook verschil was in datgene wat zij offerden - Abel offerde van de eerstgeborenen zijner schapen en van hun vet en Kaïn van de vrucht des lands - was het grootste verschil tussen de beide broeders dat Abel de Heere offerde met een hart dat Hem liefhad, terwijl Kaïn in zijn offer zichzelf bedoelde.

We kunnen ook denken aan koning David. Nadat hij zich schuldig had gemaakt aan het overspel met Bathséba en de dood van Uría (2 Samuël 11) moest hij er achter komen dat hij niet alleen met de Heere in het reine kon komen door het brengen van offeranden. Hoe noodzakelijk dat eerste ook was, gevoelde David toch dat er nog iets anders nodig was: een verbroken hart en een verslagen geest. “Want Gij hebt geen lust tot offerande, anders zou ik ze geven; in brandoffers hebt Gij geen behagen. De offeranden Gods zijn een gebroken geest; een gebroken en verslagen hart zult Gij, o God, niet verachten” (Psalm 51:18-19).

De Heere moest niet alleen uitwendig door de Judeeërs gediend worden, maar met een hart dat Hem van harte lief had. Calvijn wijst er in dit verband ook op dat de harten van de priesters en van het volk doordrenkt moesten zijn met ware heiligheid: “Het zijn dwaze mensen die denken dat God hen vanwege hun zoenoffers genadig zou zijn ook al gaan zij dagelijks hardnekkig voort zich nieuwe straffen op de hals te halen”.

Alzo is dit volk...

Klaarblijkelijk wist de Heere in Zijn alwetendheid dat een groot deel van de Judeeërs in dit opzicht niet te vertrouwen was. Haggai moest het daarom ook zeggen: “Alzo is dit volk en alzo is deze natie voor Mijn Aangezicht, spreekt de HEERE, en alzo is al het werk hunner handen; en wat zij daar offeren, dat is onrein” (vers 15b).

Heeft nu voor het hele volk gegolden dat wat zij offerden onrein was? Gold dat ook voor Zerubbábel, de vorst, voor Jozua, de hogepriester en voor degenen van wie wij eerder toch hoorden dat zij vreesden voor het Aangezicht des Heeren (Haggai 1:12)? Was nu niet meer van toepassing wat de Heere, nauwelijks twee maanden eerder, had gesproken door de mond van Haggai, dat het volk sterk moest zijn en niet behoefde te vrezen omdat de Heere met hen was (Haggai 2:5)?

Het moge duidelijk zijn dat er onder de Judeeërs zeker wel zijn geweest die de Heere van harte vreesden. Ook gold nog steeds onverkort wat de Heere eerder beloofd had. Toch moest Haggai deze woorden wel spreken, omdat er onder het volk en onder de priesters ook waren die de Heere weliswaar offerden en meewerkten aan de tempelbouw, maar dat niet van harte deden. De reden dat zij het toch deden was dat zij vreesden dat er anders

opnieuw een tijd van droogte en honger zou aanbreken. De hartelijke liefde tot de Heere en Zijn dienst werd echter node gemist.

Opnieuw: stelt uw hart op uw wegen

Dat alles was er ook de reden van dat het volk tot drie keer toe, in vers 16 en 19, aangespoord moest worden tot zelfonderzoek. Tot zelfonderzoek had de profeet het volk al eerder moeten oproepen, in de eerste profetie die hij had geprofeteerd (Haggai 1:5 en 7). Nu klonken opnieuw dezelfde woorden als destijds: "Stelt er toch ulieder hart op". De Judeeërs moesten de wegen die zij gegaan waren nauwgezet overdenken. Ook moesten zij overdenken op welke wijze de Heere steeds met Zijn volk gehandeld had. De bedoeling was overduidelijk dat dit zelfonderzoek ook in de toekomst steeds opnieuw diende plaats te vinden.

Het volk werd opgeroepen eraan terug te denken hoe het was in de tijd dat zij wel hun eigen huizen bouwden, maar het huis des Heeren woest gelaten werd: "Eer die dingen geschieden, kwam iemand tot den korenhoop van twintig maten, zo waren er maar tien; komende tot den wijnbak om vijftig maten van de pers te scheppen, zo waren er maar twintig. Ik sloeg ulieden met brandkoren, met honingdauw en met hagel, al het werk uwer handen; en gij keert u niet tot Mij, spreekt de HEERE" (vers 17 en 18). Zij moesten bedenken dat er in die dagen honger en gebrek was. Als gevolg van de oostenwind verschroefde het koren als het ware of, anderszins, wanneer de Heere de zon liet schijnen op het vochtige koren trad er juist verrotting op. Als het volk zich echter voor Gods Aangezicht verootmoedigde en deed wat de Heere hen bevolen had, week Zijn toorn en gaf Hij opnieuw Zijn zegen.

De Heere beloofde dat, als het volk steeds opnieuw hun zonden zou overdenken en belijden, Hij hen vergeving van zonden zou schenken en Zijn zegen niet zou onthouden. Het volk mocht echter niet denken dat het vanzelfsprekend was dat de Heere hen zou zegenen. Zelfs niet al hadden zij de tempel herbouwd en al brachten zij de offers. Indien zij echter de Heere zouden zoeken met hun ganse hart zou Hij hen zegenen met overvloed. Die zegen zou zo groot zijn dat, als er nog zaad in de schuren van de Judeeërs zou liggen wat in de zaaitijd niet gezaaid was, omdat zij mogelijk dachten dat de Heere het gezaaide toch niet zou zegenen, zij dat zaad alsnog zouden mogen zaaien: "Is er nog zaad in de schuur? Zelfs tot den wijnstok, en den vijgenboom, en den granaatappelboom, en den olijfboom, die niet gedragen heeft, die zal Ik van dezen dag af zegenen" (vers 20). Al was de wintertijd al aangebroken zou de Heere het gezaaide zaad toch nog doen opkomen, terwijl ook de niet vruchtdragende bomen alsnog hun vruchten zouden geven.

Onreine offers in onze dagen

De woorden die Haggai in zijn dagen sprak tot de Judeeërs zijn nog steeds actueel. Gods Woord is van blijvende betekenis, ook voor de tijd waarin wij leven. Het is niet voor niets dat de Heilige Geest deze woorden heeft laten optekenen.

Ook in onze dagen kunnen er nog offers gebracht worden die onrein zijn. Wij kunnen met onze handen Gods Woord openen om daaruit te lezen of het Psalmboek openen om de Psalmen te zingen. Wij kunnen onze handen vouwen om te bidden of daarmee onze gaven geven als er gecollecteerd wordt in de kerk. Tegelijkertijd kan toch gelden dat ons hart uitgaat naar de dingen van deze wereld, dat wij geen last hebben van onze zonden en het leven der genade niet kennen. Dan is er wel de droefheid naar de wereld, maar ten diepste niet naar God (2 Korinthe 7:10). Dan moet de Heere het ook van ons zeggen: "Dit volk eert Mij met de lippen, maar hun hart houdt zich verre van Mij" (Markus 7:6b).

Bij het brengen van onreine offers moeten we ook denken aan hen die wel zeggen in de Heere Jezus te geloven, maar die niet ten bloede toe tegen de zonde strijden (Hebreeën 12:4). Dan kunnen wij onszelf voor ogen houden dat de zaligheid toch buiten onszelf, in Christus, ligt en dat we tot God mogen komen zoals we zijn. Dat betekent echter niet dat waarachtige bekering en het leven der heiligmaking niet noodzakelijk zijn. Anders dreigt toch hetzelfde gevaar als in de dagen van Haggai waarin er onder de Judeeërs waren die heimelijk dachten dat wanneer iets ook maar in aanraking was geweest met het offerlam, dat vanzelf wel rein werd. Of die meenden dat als de hogepriester of een andere priester onrein was door het aanraken van een overledene hij toch niet bang hoefde te zijn dat hij zelf in de tempel iets zou kunnen verontreinigen, omdat er toch geofferd werd.

Er waren in Haggai's dagen Judeeërs die geneigd waren om te geloven dat, wanneer het huis des Heeren maar gebouwd zou zijn en de offers maar gebracht zouden worden, de Heere hen hoe dan ook wel de schuld zou vergeven en hen zou zegenen. Ook in onze dagen zijn er mensen die er in hun theologisch denken vanuit gaan dat zij alleen nog maar moeten geloven in de beloften, omdat door Christus op Golgotha het offer voor de

zonden gebracht is. Zij benadrukken dat een mens niet door eigen vroomheid iets tot de zaligheid kan bijdragen. Hoewel dat alles in zekere zin ten volle waar is, is het toch niet de volledige waarheid. Het is ten volle waar dat alleen het offer van Christus de volkomen grond der zaligheid is. Dat betekent echter niet dat het hart van een mens niet veranderd moet worden.

De prediking van de Heere Jezus Zelf, maar ook van de profeten en apostelen, wordt gestempeld door twee woorden: bekering en vergeving (onder andere Lukas 24:47 en Handelingen 20:21). Hoezeer is het wonder van vergeving geen automatisme voor hen die gedoopt zijn en geloven. Hoezeer laat Gods Woord een ander geluid horen: "Die zijn overtredingen bedekt, zal niet voorspoedig zijn; maar die ze bekent en laat, zal barmhartigheid verkrijgen" (Spreuken 28:13). En: "En er zal een Verlosser tot Sion komen, namelijk voor hen, die zich bekeren van de overtreding in Jakob, spreekt de HEERE" (Jesaja 59:20). Het verbroken lichaam en vergoten bloed van Christus passen alleen bij een verbroken hart en een verslagen geest.

Ook in onze dagen is het nodig dat, bij herhaling, dezelfde woorden klinken die ook de profeet Haggai bij herhaling moest profeteren: "Stelt uw hart op uw wegen". Wat is zelfonderzoek en gebed om ontdekking aan zonde en schuld nodig. Als er geen ontdekking aan zonde en schuld is, hoe zal er dan plaats zijn in ons hart voor de Persoon en het werk van de Middelaar, Jezus Christus? Hoe zal dan de troost van de vergeving der zonden ooit nodig zijn en gekend worden?

Het gaat er om dat wij met onze schuld en verlorenheid terecht komen aan de voeten van de Heere Jezus, Die niet onrein werd toen Hij Zijn handen uitstreckte tot gestorvenen om hen levend te maken en Die niet onrein werd toen de bloedvloeiende vrouw haar hand naar Hem uitstreckte om door Hem genezen te worden. Een ieder die zijn (of: haar) hart op zijn (of: haar) wegen stelt zal Hem nodig krijgen en Hem alleen moeten zoeken. En wie Hem zoekt, zal Hem, op Gods tijd en wijze, vinden en door Hem rijk gezegend worden. Ook al kunnen er tijden zijn dat u dat soms zelf niet kunt hopen, toch is Zijn genade overvloedig voor de grootste der zondaren. En als Zijn zegen voor de strijdende Kerk op aarde al zo overvloedig is, hoe groot zal de zegen niet zijn voor allen die eeuwig mogen juichen voor Gods troon?

Vragen

1. Het diakenambt wordt vaak vergeleken met het priesterambt. Is deze vergelijking terecht als wij denken aan dit gedeelte? In hoeverre hebben ook de diakenen een verantwoordelijkheid bij de uitleg van de Schrift? Wordt van de diakenen in sommige situaties ook een geestelijk oordeel gevraagd? In welke situaties wel in en in welke situaties niet?
2. De Heere schonk wel vergeving op grond van het offer dat gebracht werd, maar van het offerlam zelf ging geen reinigende werking uit. Dit geldt anders voor Christus Die het Lam Gods is Dat voor de Zijnen geslacht is (onder andere Jesaja 53:7, 1 Korinthe 5:7 en Openbaring aan Johannes 5:6). Wat is het grote verschil?
3. Op welke wijze kunnen ook in onze tijd onreine offers gebracht worden?
4. Op welke wijze kan er ook in onze dagen sprake zijn van een verkeerd automatisme - zowel in prediking, opvoeding als in geloofsbeleving - wanneer het gaat om de vergeving der zonden?